

Geleidelijk aan komt zo een einde aan de lange periode van dekolonisatie van Nederlands-Indië. En de kwestie Nieuw-Guinea verdwijnt uit het beeld.

NIEUWE SPLIJTZWAM

Inmiddels is er een ander onderwerp dat aanleiding geeft tot contro- 29
verses onder vU-studenten. De nieuwe splijtzwam betreft de apartheid in Zuid-Afrika. In 1960 promoveert Karel Roskam aan de vU met een proefschrift dat handelt over het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika.²² Promotor is prof. Gesina H.J. van der Molen, hoogleraar in het volkenrecht en de leer der internationale betrekkingen. Dit proefschrift wekt enthousiasme op, niet alleen bij enige vU-hoogleraren, maar ook bij de buitenwacht. Het dagblad *Het Vrije Volk* van 2 juli 1960 bericht hierover, dat 'de Vrije Universiteit de laatste tijd bij haar promoties blij heeft gegeven, niet meer de conservatieve instelling te zijn waarvoor men haar in het verleden wel eens moest aanzien.'

Maar Harry Brinkman, de vroegere rector corporis, schrijft in het *Pharetra*-nummer van augustus 1960 een kritisch commentaar op het proefschrift. Zijn kanttekeningen hebben als ondertitel 'postkolonialisme aan de vU'. Hij oordeelt dat Roskam een rassentheorie van de Afrikaner construeert op zeer losse gronden, en dat hij over de ontwikkeling in het denken van de Afrikaner in de laatste jaren met geen woord rept. De kritiek in het artikel is scherp: 'Roskam blijft wetenschappelijk onder de maat'.²³

Brinkman weet waarover hij schrijft. In 1956 (tijdens zijn rectoraat) bezocht hij gedurende vier weken een groot aantal universiteiten in Zuid-Afrika, als lid van een team van de 'Research and Investigation Committee' van de 'International Student Conference'. Het team was gevraagd een rapport op te stellen over de apartheid in het hoger onderwijs in dit land. In zijn rectoraal jaarverslag meldt hij, dat het rapport van het team later op schandalige wijze door de opdrachtgevers werd verdraaid tot enkele bevooroordeelde conclusies. Na die periode, in 1957, onderbrak Brinkman zijn studie Nederlands aan de vU, om een jaar te studeren aan enige Zuid-Afrikaanse universiteiten: Stellenbosch, Bloemfontein, Potchefstroom, en Pretoria. Naast Afrikaanse taal en letterkunde, volgde hij colleges over 'Bantu Admi-